

NOTAT

27. marts 2023

Center for Kunst og Biblioteker
Litteratur og Biblioteker

Evaluering af effekten af BOGglad og de etablerede bogsamlinger

Hovedpointer:

- 88 % svarer, at BOGglad har medvirket til, at litteraturen i højere grad er blevet en del af børnenes hverdag.
- 94 % kan se tegn på ændret adfærd hos de voksne/personalet i forlængelse af BOGglad.
- 82 % svarer, at BOGglad har styrket det tværfaglige samarbejde om børns læseglæde.

BOGglad gør en forskel der, hvor børnene er

Nedenstående citater er fra besvarelsen af slutevalueringen af BOGglad-indsatsen:

”Simpelthen så fantastisk og vigtigt et projekt. Noget af det mest meningsfulde, vi har været med til. Bøger er lavt prioriteret både i daginstitutioner, skoler, SFO'er og klubber og alle undersøgelser viser, at de er SÅ enormt vigtige for børn og unges liv. Både fagligt, kognitivt og ift. trivsel. Mere, mere, mere :) TAK.”

Albertslund bibliotek på vegne af de deltagende institutioner (16 dagplejere, en børnehave, ni integrerede institutioner og to SFO'er)

”Vi har været meget glade for at være en del af projektet. Vores udvalg af bøger smitter af på børnenes læseglæde. Det har været et fantastisk projekt og vores samarbejdspartnere har gjort et stort stykke arbejde. Tusind tak for muligheden – det gør en verden til forskel og en mulighed for at sætte litteraturen i centrum, som vi ikke havde på budgettet ellers. TAK.”

Vesthimmerlands biblioteker på vegne af de deltagende institutioner (en vuggestue, tre børnehaver og en SFO)

Indledning

Der blev afsat 25 mio. kr. på finansloven for 2021 til at forny bogsamlingerne i landets daginstitutioner og fritids- og klubtilbud og give børn nem adgang til bøger, der hvor de færdes uden for hjemmet. Målet med BOGglad-indsatsen har været at gøre litteraturen til et naturligt og lystbetonet tilbud og en del af hverdagen i daginstitutioner og fritids- og klubtilbud for de 0-12 årige.

98 projekter fra 78 kommuner samt Sydslesvig fik i slutningen af 2021 tilskud fra BOGglad-puljen til indkøb af primært fysiske bøger for i alt 23,9 millioner kroner. Tilskudsmodtagerne (primært biblioteker) har indkøbt bøgerne i løbet af 2022.

Som en del af BOGglad udviklede Slots- og Kulturstyrelsen et inspirationsmateriale, som består af store, fysiske plakater med aktiverende talebobler og et væld af kendte figurer fra særligt danske børnebøger, inspirationsark til pædagogerne og klistermærker til bøgerne. Derudover er der lavet et digitalt BOGglad-univers på bibliotekernes to læselystuniverser www.sprogsporet.dk/boglad for de 0-6 årige og www.laesesporet.dk/boglad for de 6-12 årige.

Der er blevet lavet en status på etableringen af BOGglad-bogsamlingerne i en midtvejsevaluering til tilskudsmodtagerne, som giver et indtryk af volumen i BOGglad-indsatsen:

[Se midtvejsevalueringen af BOGglad](#) (september 2022)

Fakta om respondenterne

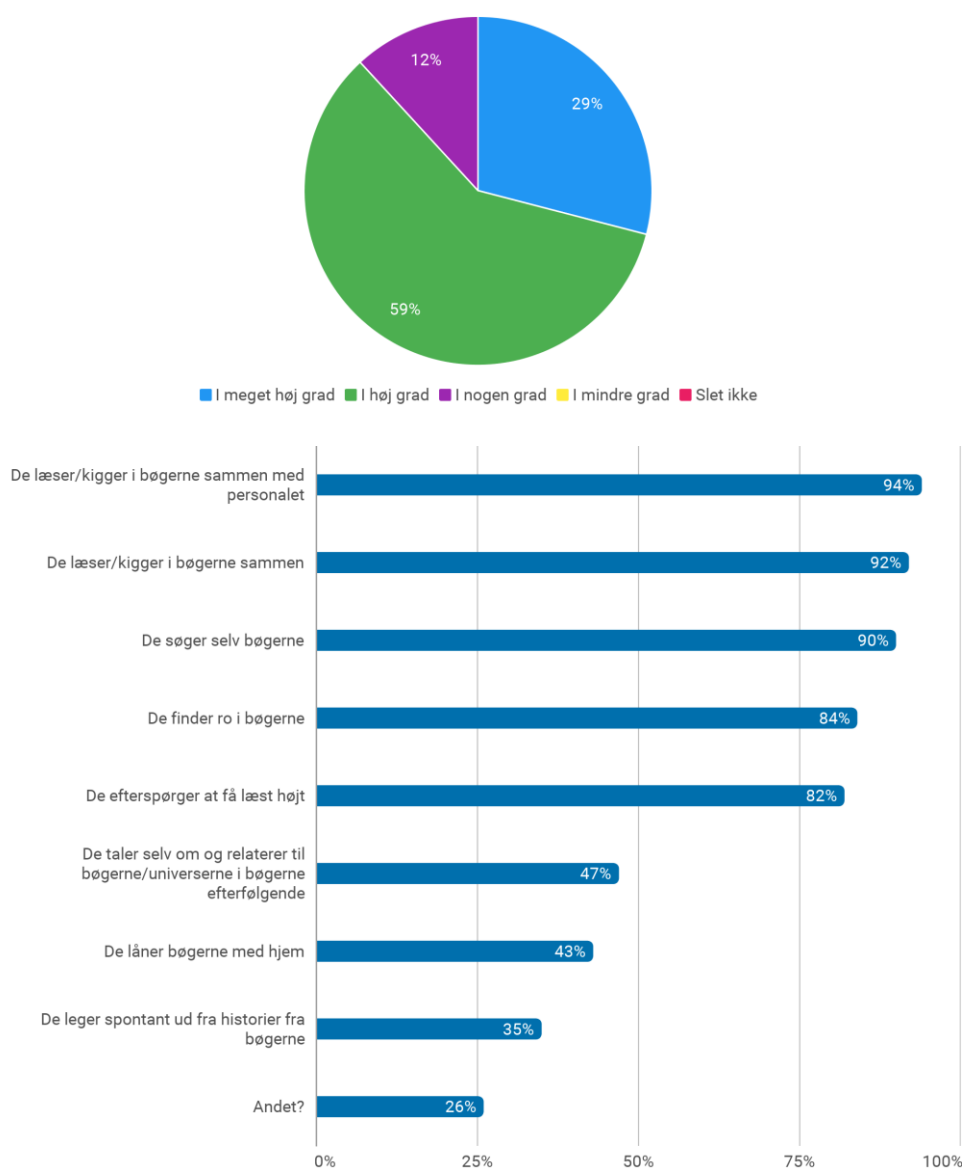
Tilskudsmodtagere i 77 kommuner samt Sydslesvig har besvaret spørgeskemaet. Den samlede svarprocent på tværs af de 98 projekter er på 90 %. Tilskudsmodtager (bibliotekerne) har skullet involvere børneinstitutionerne i besvarelsen af spørgeskemaet, da flere spørgsmål vedrørte institutionerne og deres brug af bogsamlingerne. Da der er mange typer institutioner involveret, har det været op til tilskudsmodtagerne, hvordan de ville involvere institutionerne, og om de ville besvare spørgeskemaet pr. institutionskategori eller samlet. De fleste har dog valgt at besvare det samlet, hvilket kan give nogle unøjagtigheder i svarene, da de dækker over et gennemsnit af et bredt udvalg af institutioner, der kan have forskellige tilgange til brugen af bogsamlingerne mv.

Tegn på læseglæde – børnene søger bøgerne og samværet omkring litteraturen

Det er særligt samværet omkring bøgerne og højtlesning, der slår igennem, når institutionerne peger på tegn på læseglæde blandt børnene i forlængelse af BOGglad. Børnene er i høj grad selv opsøgende og aktive. 92 % svarer, at børnene selv kigger i bøgerne sammen, 90 % svarer, at børnene selv søger bøgerne, og 82 % peger på, at børnene efterspørger at få læst højt.

Når det kommer til den mere legende og aktivitetsbaserede tilgang til bøger og fortællinger, så svarer 47 %, at børnene selv taler om og relaterer sig til bøgernes universer, og 35 %, at de spontant leger ud fra historierne i bøgerne.

Figur 1: I hvilken grad har BOGglad medvirket til, at litteraturen i højere grad er blevet en del af børnenes hverdag i de deltagende institutioner og fx opleves som en aktivitet på lige fod med andre aktiviteter?

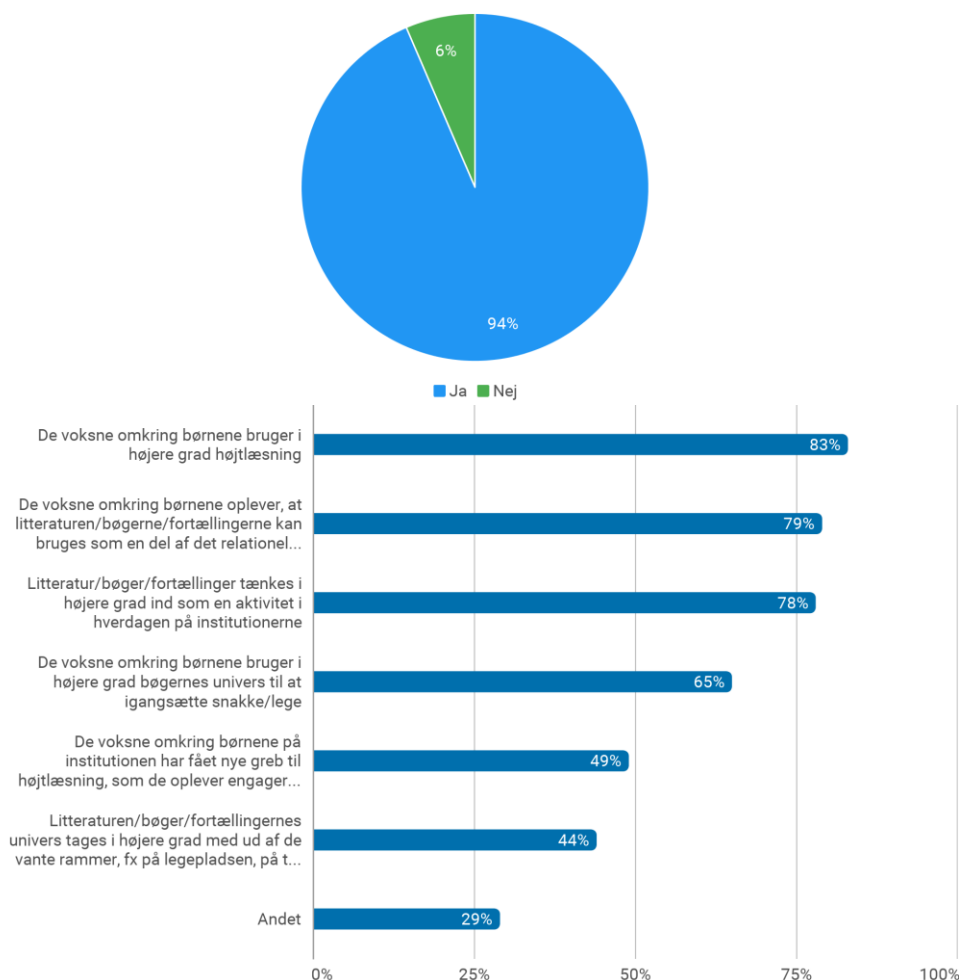
Personalets fornyede tilgang til at bruge bøgerne aktivt

Som en del af BOGglad har det været væsentligt, at de voksne omkring børnene også har en øget opmærksomhed på, hvordan litteraturen kan integreres på lige fod med de andre tilbud til børnene, og at litteratur også ses som inspiration til leg og livsmestring. Af besvarelserne i slutevalueringen ses tydelige tegn på, at det er lykkedes at sætte fokus på dette med BOGglad.

Hele 94 % peger på, at personalet i institutionerne viser tegn på ændret adfærd i forlængelse af BOGglad. De bruger i højere grad højtlesning (83 %),

de oplever, at litteraturen kan bruges som en del af det relationelle arbejde (79 %), og litteraturen tænkes i højere grad ind som en aktivitet i hverdagen (78 %).

Figur 2: Kan I i institutionerne se tegn på ændret adfærd hos de voksne/personalet i forlængelse af BOGglad?

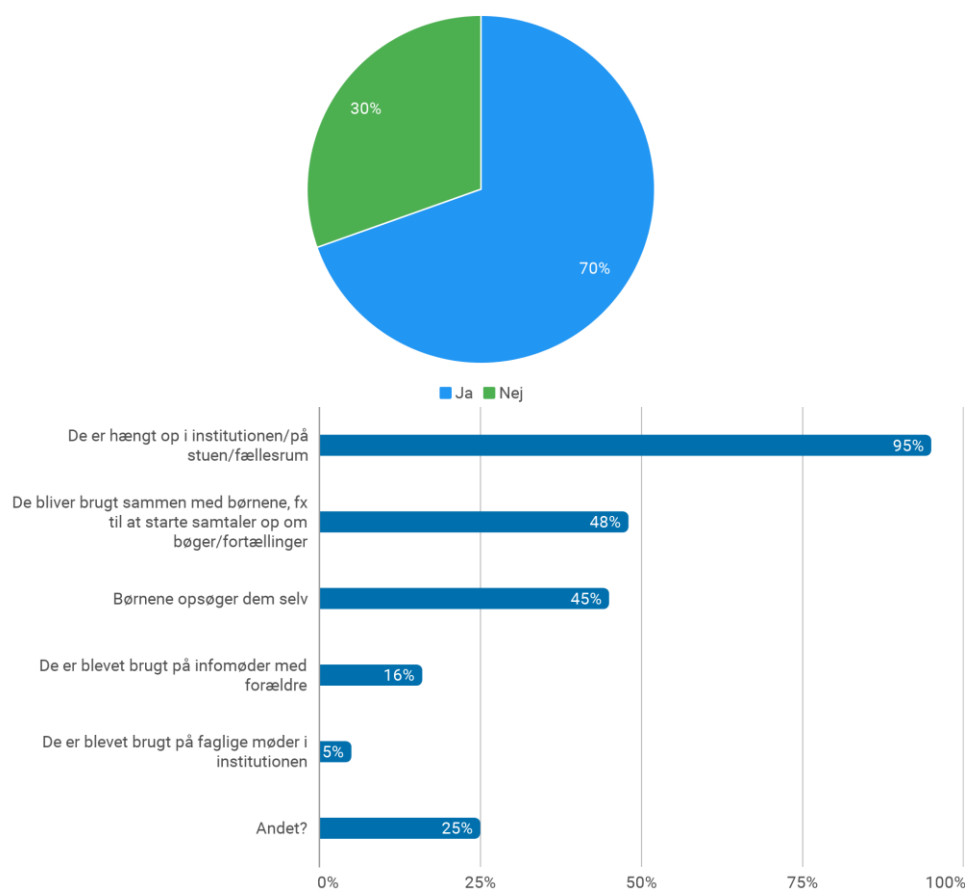

Institutionernes brug af inspirationsmaterialet udviklet til BOGglad

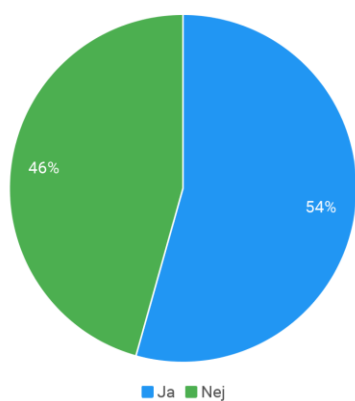
Der er udviklet et inspirationsmateriale til det pædagogiske personale som hjælp til at aktivere bogsamlingerne i hverdagen med børnene i institutionerne. Materialet er inddelt i fire aldersgrupper og består af store dialogskabende plakater, inspirationsark til personalet og et digitalt BOGglad-univers tilgængeligt via www.sprogsporet.dk/bogglad (0-6 år) og www.laesesporet.dk/bogglad (6-12 år). Grundtanken med inspirationsmaterialet er, at det skal være nemt at bruge i institutionernes ofte meget travle hverdag. Det mest brugte element er også kerneproduktet i inspirationsmaterialet, nemlig plakaterne, som 70 % af institutionerne har taget i brug. 54 % svarer, at de bruger inspirationsarkene. En stor del af dem, der angiver ikke at have brugt plakaterne, peger på plakaternes størrelse og forskellige distributionsudfordringer som årsag.

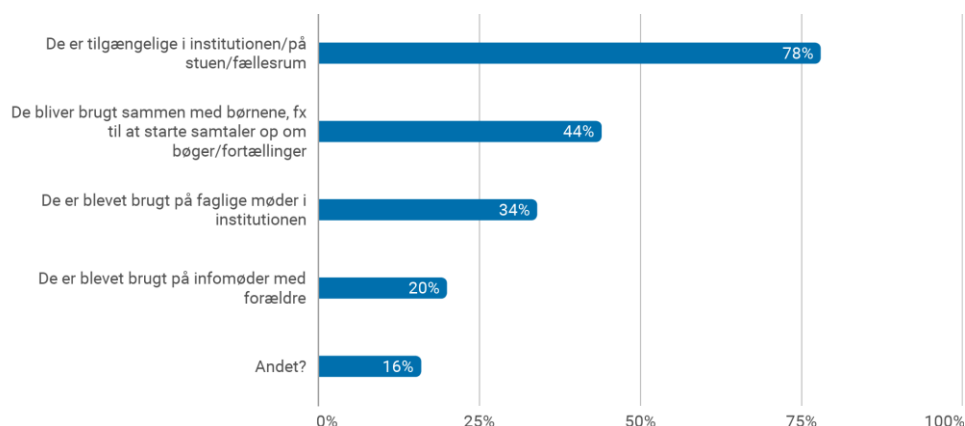
Ser man på brugen af de digitale vidensuniverser, som er målrettet dem, der ønsker at opsøge mere viden, så er det begrænset, hvor meget disse er blevet brugt i forhold til antallet af institutioner. Sprogsporet.dk/bogglad er mest besøgt, hvor der samlet set har været 4.000 sidevisninger i 2022.

Figur 3: Har institutionerne brugt plakaterne udviklet til BOGglad?

Figur 4: Har institutionerne brugt inspirationsarkene udviklet til BOGglad?

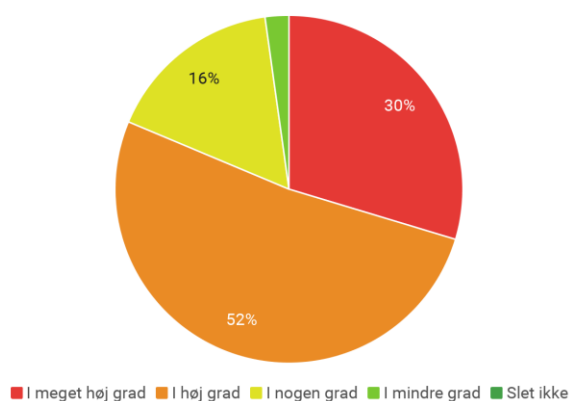

Gevinster i det tværfaglige samarbejde

Mange har oplevet, at BOGglad har styrket deres tværfaglige samarbejde om børns læseglæde. 82 % svarer, at de i meget høj grad eller i høj grad oplever dette. Der ses forskellige tematiske mønstre i de udsagn, der fremhæves som den vigtigste læring i det tværfaglige samarbejde. Udsagn, der også flugter godt med evalueringen af den nationale læselystindsats ['Læselyst og læsefællesskaber for børn i indskolingens fritidstilbud'](#)

Figur 5: I hvilken grad har I som tilskudsmodtager oplevet, at projektet har styrket jeres tværfaglige samarbejde om børns læseglæde?

Vigtige læringspunkter i det tværfaglige samarbejde om børns læseglæde:

- **Aktiv inddragelse af børnene øger værdien af bogsamlingen:** I det tværfaglige samarbejde om udvælgelsen af bøger fremhæves børnenes rolle og indflydelse som vigtig og en øjenåbner for præferencer, fx fremhæves indkøb af fagbøger som noget særligt, børnene har efterspurgt i højere grad end ellers prioriteret.
- **Nye bøger og volumen afgørende for bogsamlingens relevans:** Det beskrives fx, at det gør læsningen spændende, når det er med afsæt i ny litteratur: "Vi er virkelig opdateret i bøger. Det er den nyeste litteratur, hvilket gør læsningen spændende."
- **Det fysiske besøg er vigtigt:** både i børnenes vante rammer i institutionen og biblioteksbesøget, som kan åbne en ny verden for de børn, som ikke har biblioteket som en del af deres hverdag.

- **Bøgerne i børnehøjde, så de bliver brugt af børnene:** ”Vi har lært at være modige nok til at bøgerne er i børnehøjde, med risiko for at de (bøgerne) bliver hårdt behandlet.” ”Når bøgerne er synlige bruger børnene dem.” ”Bøger i børnehøjde er en genial vej til at styrke børn og familiers nysgerrighed, interesse og læsevaner.”
- **Forældrene engagerer sig i bogsamlingerne:** Flere projekter har gjort det muligt at låne bøgerne med hjem fra institutionerne, og mange forældre har taget aktiv del i samværet omkring bogsamlingerne i afleverings- og hentesituationerne. De får indblik i, hvad bøgerne kan: ”Flere børn er begyndt selv at lave bøger. Far i vuggestuen udbrød overrasket: Sikke mange ord mit barn kan!”
- **Gensidigt kendskab øger kontaktfladen og kan kvalificere tilbud til institutionerne – Bibliotekerne:** giver udtryk for, at projektet har øget deres kendskab til institutionernes vilkår, som fx danner grundlag for at tilpasse aktiviteter, så de bliver mere relevante for institutionerne. Og at det kræver, at de er mere opsøgende og aktive for at skabe direkte kontakt. **Institutionerne:** udtrykker, at de er blevet mere bevidste om, hvad bibliotekerne kan tilbyde, og hvilke kompetencer og aktiviteter de kan få glæde af via bibliotekerne. Den direkte kontakt til biblioteket gør det også er nemmere for dem at tage kontakt og efterspørge bibliotekets faglige ekspertise og lån af materialer.
- **BOGglad-midlerne falder på et tørt sted:** Flere peger på, hvordan manglende ressourcer i kommunerne gør det vanskeligt at prioritere litteratur og tværfagligt samarbejde i institutionerne: ”At bøger bliver prioriteret lavt på budgetlisten ude i institutionerne – ikke af modvilje, men fordi det er der, de kan spare i deres i forvejen stramme budget.” ”At institutionerne gerne vil litteratur, men at presset økonomi og mangel på uddannelse af personalet ikke går hånd i hånd med at skabe denne type tilbud.” ”... dagtilbud indkøber kun i ringe grad selv bøger (mange har tilfældige genbrugsbøger stående, hvis de overhovedet har bøger) og flere har fået øjnene op for, hvad bøger ”kan”, når de bruges sammen med børnene, og at biblioteket også har tilbud til dem.”

Konklusion

Evalueringen af BOGglad viser, at de nye bogsamlinger, inspirationsmaterialet og i høj grad det tværfaglige samarbejde gør en forskel.

BOGglad-indsatsen har medvirket til, at:

- Børnene søger bøgerne og samværet omkring litteraturen.
- Man i mange institutioner kan se tegn på ændret adfærd hos de voksne/personalet i tilgangen til bøger og litteratur.
- Rigtig mange biblioteker og institutioner fortsætter samarbejdet i forlængelse af BOGglad.

Erfaringerne med BOGglad illustreres fx i dette citat fra Hjørring Kommunes opsamling fra de deltagende institutioner:

”At vi har fået inspiration til nye bøger. At vi oftere kommer på besøg på biblioteket. At børnene har fået mere kendskab til/viden om bøgerne. At børnene har fået mere lyst til at læse. Der læses højt fast hver dag.”

Yderligere information

Få et overblik over Slots- og Kulturstyrelsens tiltag inden for børn og læsning på [temasiden 'Børn og læsning'](#).

For yderligere information kontakt Marie Starup eller Signe Thomsen i Slots- og Kulturstyrelsen på lib@slks.dk